

دیک شپسترا^۲
ترجمه زهره میرحسینی^۳

کتابخانه‌های عمومی و توسعه اقتصادی^۱

آیا این فکر آرزویی بیش نیست یا کتابخانه عمومی در هر حال به حیات خویش ادامه خواهد داد؟

چکیده^۴

مقاله حاضر با طرح سؤالات متعدد درباره کتابخانه عمومی سعی دارد وضعیت کنونی و موقعیت آینده آن را تشریح کند. سؤالاتی که نویسنده معتقد است باید مورد تأمل قرار گیرد. در پاسخ به برخی سؤالات، کتابخانه عمومی مؤسسه‌ای معرفی می‌شود که باید به حل مشکلات واقعی جامعه کمک کند. در کشورهای پیشرفته و در حال توسعه این مشکلات متفاوت است. چیزی که مردم در کشورهای جهان سوم بیشتر به آن نیاز دارند ارائه خدمات آموزشی است تا نرخ سوادآموزی در این جوامع بالا رفته و به پیشرفت اقتصادی جامعه کمک کند.

کتابداران باید در مرکز جامعه قرار گرفته و یاد بگیرند عقل‌گرا و تخصص‌گرا باشند و همه کارهای کتابخانه را به تنهایی انجام ندهند. کتابخانه‌ها می‌توانند با انعقاد قرارداد با شرکتهای تخصصی بسیاری از کارهای کتابخانه را به عهده ایشان بگذارند و خود به موارد مهم‌تر بپردازند.

نویسنده در این راستا مثالهایی از کشور خویش، هلند، می‌آورد و به چهار وظیفه عمده کتابخانه عمومی یعنی حمایت از آموزش، برانگیختن مشارکت فرهنگی، ارائه اطلاعات و ایجاد سرگرمی و تفریح می‌پردازد.

وی در انتها نتیجه می‌گیرد که کتابخانه عمومی در آینده همچنان مکانی برای ملاقات و ارائه گسترده خدمات فرهنگی-اجتماعی و تفریحی باقی می‌ماند و حتی به خدمات تجاری (فروش خدمات و محصولات اطلاعاتی به شرکتهای

بازرگانی-صنعتی) می‌پردازد. کتابخانه آینده مؤسسه‌ای است که در مناطق روستایی همکاری نزدیکی با مؤسسات آموزشی دارد، در جوامع بزرگتر می‌تواند به یک خانه فرهنگ تبدیل شود و در شهرهای بزرگ به صورت کتابخانه‌ای کاملاً مجهز با انواع خدمات و دسترسی به شبکه‌های اطلاعاتی و فرستادن اطلاعات به رایانه‌های خانگی باشد.

۱. مقدمه

موضوع کتابخانه‌های عمومی و توسعه اقتصادی موضوعی ناممکن به نظر می‌رسد، زیرا بلافاصله این سؤال مطرح می‌گردد که آیا کتابخانه‌های عمومی نقش مهمی در توسعه اقتصادی ایفا می‌کنند یا بطور اخص: آیا آنها اصلاً نقشی در توسعه اقتصادی بسیاری از کشورها از جمله کشور من هلند می‌توانند داشته باشند؟

حتی این سؤال باید مورد توجه قرار گیرد که آیا کتابخانه‌های عمومی در وضعیت کنونی، در دنیای به سرعت در حال تغییر با تقاضاهای متغیر و گسترش‌های تکنولوژیکی که فرصتهای جدیدی را ارائه می‌کند، ادامه حیات خواهند داد؟ آیا اینترنت فقط یک اسباب‌بازی است یا می‌تواند وسیله‌ای برای وظیفه اطلاع‌رسانی کتابخانه عمومی باشد؟ آیا ما این سؤال را جدی می‌گیریم که آیا کتابخانه عمومی در نتیجه توسعه رسانه‌های جدید مخابراتی از راه دور تغییر می‌کند یا ممکن است انقلاب صنعتی جدید را چه بنامیم؟

پیامدهای جامعه‌ای در حال رشد که بیشتر و بیشتر تجاری می‌شود چیست؟

وظایف اصلی کتابخانه چیست؟ کدام وظایف کتابخانه عمومی باید بدون تغییر باقی بماند؟

طی سالها با کار کتابداری در بسیاری از کشورها از قاره‌های مختلف آشنا شده‌ام. در اوایل امسال، سفری مطالعاتی در آفریقای جنوبی داشتم. بازدیدهایی که بخصوص از شهرستانهای داشتم مرا به فکر عملکرد کتابخانه‌ها انداخت. آیا کتابخانه‌های محلی واقعاً وسیله‌ای اساسی و کاملاً مجزا از جامعه هستند؟ این کتابخانه‌ها در کلیولند اهایو^۵، در بوکینگهام^۶ انگلستان، در آمستردام^۷ و در بسیاری مکانهای دیگر قرار دارند. اما آیا آنها در سایر نقاط آمریکا یا انگلیس هم وجود دارند؟ آیا آنها در سوئوتو^۸ یا نقاط دیگری در آفریقا یا آسیا وجود دارند؟ بیایید انصاف داشته باشیم، آیا ما واقعاً با مؤسسات آموزشی مانند مدارس به طور جدی همکاری می‌کنیم؟ آیا اگر شخصی به اطلاعاتی نیاز داشته باشد، فوراً به کتابخانه عمومی می‌رود؟ آیا کتابخانه عمومی واقعاً مرکز زندگی فرهنگی است؟

ما به فعالیتهایمان مغرور هستیم و واقعاً حق داریم، اما آیا واقعاً آنها آنقدر مهم هستند؟ آیا شما آنها را با مشکلات واقعی مانند نرخ بیسوادی که گاهی به سی یا چهل درصد می‌رسد و برای مثال نام برده شده، مقایسه کرده‌اید؟

البته کتابخانه‌های ممتازی هم وجود دارند که یکسری فعالیتهای جانبی و اضافی را سازمان داده‌اند. اما کسی که در آفریقای جنوبی واقعاً مرا تحت تأثیر قرار داد بانوی کتابداری از یک مرکز منابع در الکساندرا^۹، شهرکی شلوغ و خطرناک نزدیک ژوهانسبورگ^{۱۰}، بود. یا همکاری در اشنویو^{۱۱}، شهری در مجاورت آنجا، که روی مسائل اساسی جامعه که مستلزم حمایت و آموزش بود، کار می‌کرد.

داخل آفریقای جنوبی درست مانند خارج از آن، من با بسیاری از کتابداران صمیمی برخورد کرده‌ام که برای آنها اولین چیزی که موجب غرور بود، نظام پیشرفته رده‌بندی و

فهرست‌نویسی کتابخانه‌هایشان، تجربیاتشان درباره اینترنت، فعالیتهای ادبی که برای گروه محدودی از جامعه روشنفکران انجام می‌دادند و غیره بود.

آیا این کتابخانه‌ها واقعاً به پیشبرد توسعه اقتصادی کشورشان کمک می‌کنند؟ آیا آنها به حل مشکلات واقعی جامعه‌شان کمک می‌نمایند؟ من نمی‌خواهم تصویری سیاه و سفید از وضعیت کنونی کتابخانه‌ها بدهم. اما چیزی که من می‌خواهم آن را نشان دهم، این است که کتابداران باید در مرکز جامعه قرار بگیرند. البته من در اینکه این مورد اساسی باشد، شک دارم و اینکه شما قسمتی از جامعه جهان سوم و یا جهان اول باشید مسئله را متفاوت می‌کند.

یک فرد بیکار در سوئوتو، زامبیا یا بنگلادش وقتی هنوز از نظر احتیاجات اولیه زندگی دچار کمبود است، توسط انتخاب از بین ۱۰۰۰۰۰ فایل‌های پایگاه اطلاعاتی کمکی نمی‌شود. چیزی که این گونه کشورها بیشتر احتیاج دارند آموزش است، بنابراین نرخ سوادآموزی می‌تواند بالا برود. اینجا جایی است که کتابخانه عمومی می‌تواند به توسعه اقتصادی کمک کند.

برای آینده کتابخانه‌های عمومی ضروری است که بیشتر نسبت به گسترشهای جدید، قابلیت انعطاف داشته باشند. در ضمن، باید سعی کنیم که وظیفه، عملکرد و مکان کتابخانه عمومی که توسعه‌ای حیاتی برای جامعه است را مورد تجدیدنظر قرار دهیم.

۲. کتابخانه عمومی چیست؟

ابتدا با فروتنی می‌گویم که کتابخانه عمومی چگونه باید باشد. این مورد می‌تواند از بیانیه یونسکو درباره کتابخانه عمومی برداشت شود.

در هلند ما معمولاً چهار وظیفه برای کار کتابخانه مشخص کرده‌ایم که تقریباً یکدیگر را کامل کرده و هم پوشانی دارند:

کتابخانه عمومی وسیله‌ای اساسی برای حمایت از آموزش است، این کتابخانه باید مشارکت فرهنگی را برانگیزد

و خدمات اطلاعاتی و تفریحی ارائه دهد. در ضمن وسیله‌ای برای دولت است تا اطلاعات را در سطحی وسیع برای عموم مردم دسترس‌پذیر سازد.

کتابخانه عمومی بخشی از یک شبکه است. این شبکه باید طوری تنظیم شود که جایی به صورت "جدا" از شبکه باقی نماند. بنابراین من یک حمایت‌کننده از عقیده کتابخانه‌های عمومی پر قدرت محلی هستم که توسط سازمانهای ملی و منطقه‌ای حمایت می‌شوند. این مسئله را بعداً با تفسیر توضیح خواهم داد.

ورود به یک کتابخانه محلی، مانند بسیاری از خدمات پایه باید برای همه آزاد باقی بماند در دنیای در حال تغییر، کتابخانه عمومی تجارتی از نوع خود خواهد داشت. بنابراین "رایگان" بودن خدمات نباید امری خشک تلقی گردد.

برای تمام کالاها باید بهایی پرداخت، اما سؤال این است توسط چه کسی، به طور جمعی، توسط مقامات یا انفرادی توسط فردی که از امکانات استفاده می‌کند. من فکر می‌کنم این بحث نباید بیش از حد آمرانه باشد. اما ما باید روی وظایف کتابخانه عمومی در مواقع خاص جهت گروه‌های هدف ویژه متمرکز شویم.

مبحث توسعه یک کشور و موارد دیگر می‌تواند منجر به انتخابهای متفاوتی گردد. اینکه آیا خدمات حمایتی کتابخانه عمومی از یک فرد بیسواد بیکار در یک کشور فقیر انجام می‌گیرد یا از یک شرکت تجاری تا بتواند سودش را افزایش دهد و از کتابخانه قدردانی کند.

۳. شبکه‌ای از کتابخانه‌ها: ساختار مطلوب

در هلند، ساختار مطلوب برای کتابخانه‌ها به طور وسیعی مورد بحث قرار گرفته است. در اینجا مجموعه‌ای کامل و جدید مانند سنگاپور مورد نظر نیست. عقاید جدید بر مبنای سازمانها و مؤسسات موجود در جامعه شکل می‌گیرند.

چندین سطح مختلف از A تا F^{۱۲} باید مشخص شوند. هر

سطحی خدمات خاص خویش را ارائه می‌کند. سطح A دلالت بر کتابخانه پایه در مراکز منطقه‌ای کوچک دارد. سطح F "بالاترین" کتابخانه ایالتی است، کتابخانه‌ای جامع که تمام درخواستهای تا سطوح دانشگاهی را برآورده می‌کند.

با انتخاب یک سطح مشخص، هر فردی می‌تواند از خدمات پاسخگویی بهره‌مند شود. وی می‌تواند بر طبق انتخاب ویژه خود از کتابخانه عمومی بازدید کند یا می‌تواند از سیستمهای امانت بین کتابخانه‌ها استفاده کند، در ضمن وسایل مدرن ارتباطی مانند اینترنت نیز در دسترس است.

آزمایشات تابستان آینده در تعدادی از نواحی منتخب آغاز خواهد شد هدف این است که با همکاری متقابل به شبکه‌های کتابخانه‌ای منطقی و به هم پیوسته برسیم. برخلاف سنگاپور، فقط کتابخانه‌های عمومی محلی مشمول این مسئله شده‌اند.

۴. مؤسسات حمایتی

در هلند، ما از کمک مؤسسات حمایتی نیز برخورداریم. تمام کارها نباید توسط هر کتابخانه به تنهایی انجام شود. اغلب انعقاد قرارداد با شرکتهای تخصصی برای انجام فعالیتهای مشخص مؤثرتر است. لازم نیست هر کتابخانه‌ای، کتابهای خود را فهرست‌نویسی و رده‌بندی کند. جایی برای "گاوهای مقدس"^{۱۳} در کار کتابخانه نیست. متأسفانه آنها اغلب اوقات اینجا هستند. بسیاری از کتابداران به خریدهای خود وابسته هستند و فکر می‌کنند آنها بهترین‌ها را می‌دانند عقل‌گرایی و تخصص باید به همکاری بیشتر و قراردادهای بیش از واقعیت موجود در بیشتر کشورها منجر شود.

در بیشتر کتابخانه‌های عمومی انرژی زیادی صرف مسائلی که اغلب در مجاورت آن اتفاق می‌افتد، می‌گردد و تقریباً همیشه به یک طریق با آنها برخورد می‌شود. داشتن دیدی انتقادی به سازمان داخلی، مسئله‌ای مهم برای هر کتابخانه‌ای در این مقطع زمانی است. فعالیتهای هسته‌ای کتابخانه کدام هستند و چه فعالیتهایی را می‌توان از طریق

سازمانهای تخصصی بهتر انجام داد؟

از دهه ۱۹۵۰ م. ما در کشور هلند کتابخانه‌های استانی را شناخته‌ایم. این کتابخانه‌ها ابتدا به کتابخانه‌های روستایی خدمت می‌کردند. در ضمن آنها به سازمانهای حرفه‌ای حمایتی مبدل شده‌اند که خدماتشان را قرض داده و محصولاتی را به هر نوع کتابخانه بزرگ یا کوچکی می‌فروشند. هر کتابخانه‌ای یک مشتری تلقی شده و حق انتخاب اینکه چه چیزی به او ارائه گردد را دارد، برای مثال اگر بخواهند از کتابخانه سیار استفاده کنند یا بخواهند مجموعه‌ای از رسانه‌های جدید داشته باشند، اگر برای تنظیم کتابخانه و تجهیز کارکنان کمک بخواهند و یا درخواست کنند که به نظام ماشینی مرتبط شوند. تولیدات و خدمات کتابخانه می‌تواند با نرخ جالب توجهی ارائه شود.

باید در نظر داشت که کمک نقدی باید محدود باشد. سازمان کتابخانه‌های کاملاً تجاری فقط می‌تواند خدمات محدودی ارائه کند زیرا تولیدات باید براساس هزینه‌کارایی بفروش برسد. از طرف دیگر اعانه کامل منجر به ادعای بی‌مورد، آگاهی کمتر از قیمت‌ها و تمایل به تولید و ارائه محصولاتی که مشتری ندارد می‌شود.

از آنجا که تجارت مورد نظر نیست، کتابخانه‌ها مجبورند برای محصولات و خدمات خویش وجهی بپردازند و می‌توانند آزادانه انتخاب خویش را داشته باشند.

یک کتابخانه مرکزی قوی در سطح ایالتی، توسعه محصولات جدید، نوآوری و حمایت از شبکه‌های کتابخانه‌ای را تضمین می‌نماید. هم از طریق قانون عرضه و تقاضا و هم از طریق خط‌مشی کمکهای نقدی، موازنه مشخصی بوجود می‌آید و به توسعه و نوآوری کمک می‌شود. همزمان، محصولات و خدمات مورد تقاضا توسط کتابخانه‌ها باید بدون کمکهای نقدی مقامات ایالتی و با توجه به هزینه بدست آید.

۵. همکاری و ساختار سیاسی

ساختار اداری / سیاسی کتابخانه در انگلستان به عنوان نمونه‌ای خوب می‌تواند مورد توجه قرار گیرد. اما سیاست انگلیس در دهه اخیر نشان داده است که پرداخت مخارج امکانات کتابخانه‌ای توسط مقامات ایالتی می‌تواند برخی مخاطرات را در پی داشته باشد. کاهش هزینه‌ها بر تمام منطقه اثر خواهد گذاشت.

در هلند کار کتابخانه کاملاً غیرمتمرکز بوده است. مقامات محلی، کتابخانه‌های محلی را تا ۸۰ درصد از نظر مالی اداره می‌کنند، PBCs بنگاههای سخن پراکنی عمومی نیز تا حدودی توسط ایالت از نظر مالی کمک می‌شوند (تا ۵۰ درصد) و دولت برای سازمان در سراسر کشور مسؤل است.

کاهش هزینه‌ها در یک شهرداری فقط روی کتابخانه محلی اثر خواهد گذاشت در این صورت چنین کتابخانه‌ای ممکن است (حتی) بیشتر از خدمات ملی و ایالتی استفاده کند.

همکاری گاهی تا حدودی فراتر می‌رود و باید برود. در هلند تجربیات همکاری در باب مجموعه‌سازی افزایش می‌یابد. تماسها و همکاریهای متقابل عنوانین زیادی را همراه خواهد داشت زیرا به این طریق هر کتابخانه‌ای مجبور نیست اقلام مشابه را درخواست نماید.

ماشینی کردن براساس هر ایالت در این زمینه فرصتهای غیرمنتظره‌ای را فراهم می‌آورد. بوسیله مبادلات امانتی بین کتابخانه‌هایی که به شبکه متصل هستند، هر عنوانی می‌تواند بدست آید. بعلاوه، تخصص و کارشناسی می‌تواند به طور کامل مورد استفاده قرار گیرد.

۶. کتابخانه عمومی وسیله‌ای اساسی در دنیای در حال تغییر

شما ممکن است از خویش بپرسید: امکانات یک نظام کتابخانه‌ای پیشرفته یک ملت ثروتمند چه ارتباطی به من دارد

تغییر است جایی که در آن مقامات کتابخانه پول کمتری دریافت می‌کنند و مجبورند انتخاب کنند که چه امکاناتی باید باقی بمانند. من در اینجا اضافه می‌کنم که یک کتابخانه سیار می‌تواند وسیله‌ای مفید برای حمایت (اضافی) باشد.

ب. برانگیختن مشارکت فرهنگی

کتابخانه عمومی باید نقطه ملاقات بوده و ایجاد انگیزه و ارتقاء فرهنگ بنماید. کتابخانه عمومی اغلب بیش از حد منزوی است. این مقاله جای پرداختن به این مسئله نیست ولی من از همکاری نزدیکتر بین کتابخانه محلی و سایر مؤسسات حمایت می‌کنم. کشورهای اسکاندیناوی با مفهوم "خانه فرهنگ"^{۱۴} که ترکیبی از مؤسسات فرهنگی زیر یک سقف است آشنا هستند. در هلند این مفهوم فراتر نیز می‌رود و گروهی از فعالین زیر یک سقف و تحت نظر یک مدیریت انجام می‌شود. این تجارب شامل شعبه‌ای از کتاب‌فروشی و یا میز ارائه خدمات یک شرکت بیمه پزشکی در داخل یک کتابخانه است. به جز همکاریهای مشخصی با مراکز اطلاعاتی شهرداری یا موارد شبیه آن - پروژه‌های همکاری بیشتر شامل پروژه‌هایی با بانکها، دفاتر پستی، مراکز اجتماع و دفاتر توریستی برنامه‌ریزی شده و تحت بررسی است اعتقاد بر این است که چندین فعالیت که در جوامع کوچک انجام آنها به طور مجزا مشکل است، زیر یک سقف انجام شود. این فعالیتها می‌تواند تجاری یا توسط کمکهای نقدی دولت باشد و براساس مفهوم "کسب در کسب"^{۱۵} صورت گیرد.

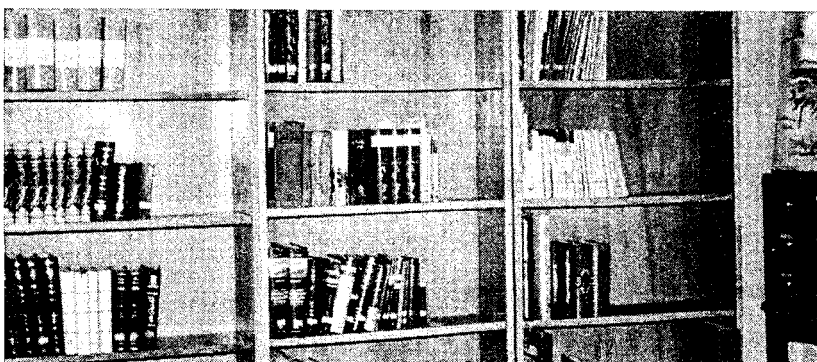
که در موقعیت کنونی خویش در همه موارد با کمبود روبرو هستیم؟ بنابراین من بیشتر به تشریح تقسیم وظایف مربوط در چهار طبقه می‌پردازم.

الف. وظیفه حمایت از آموزش

من متقاعد شده‌ام که آینده کار کتابداری بویژه در کشورهای در حال توسعه بستگی به خواست و امکان همکاری گسترده با مؤسسات آموزشی دارد. دانش پایه و بنیان هر نوع توسعه است. پیکار با بی‌سوادی باید هدف اصلی باشد. ایجاد پیوندهای محکم، در صورت امکان حتی تا اندازه‌ای یکپارچگی با مؤسسات آموزشی برای یک همکاری خوب غیرقابل اجتناب است در این ارتباط شما می‌توانید به حمایت آموزشی و فراهم‌آوری مطالب ارائه، امکانات مطالعه مانند اتاقهای مطالعه و غیره فکر کنید. من یک حمایت‌کننده قوی از انسجام بین مدرسه و کتابخانه عمومی از دور می‌باشم. من حتی این سؤال را مطرح می‌کنم که آیا چنین همکاری دورادور نباید در کشورهایی که پیشرفته نامیده می‌شوند دنبال شود، بویژه در مناطق روستایی؟ آیا کشورهای پیشرفته نمی‌توانند از تجاربی که توسط کشورهای در حال توسعه در این زمینه کسب شده بهره ببرند؟ روشها و وسایل نوین حمل و نقل، ارائه خدمات بصورت متمرکز را میسر ساخته‌اند.

دیگر سیاست عدم تمرکز موضوع اصلی توسعه کتابخانه نیست، اما دسترس‌پذیری ضروری است. آیا باید در هر دهکده کوچکی یک کتابخانه سنتی کامل وجود داشته باشد در حالیکه سیستمهای ماشینی و تکنولوژی جدید فرصتهای بیشتر و وسیعتری را فراهم می‌کنند؟

کودکان و افراد مسن گروههای آسیب‌پذیر هستند. سازش ترکیبی مدارس و کتابخانه‌ها، در همکاری با کتابخانه‌های بزرگتر، شایسته توجه بیشتر به این گروههای هدف است. گرچه ممکن است امکانات بسیار بیشتری را نگهداری یا توسعه داد. همکاری راهی برای زنده ماندن در دنیای در حال

ج. وظیفه اطلاعاتی

این وظیفه ضروری کتابخانه عمومی است و خواهد بود. درود بر اینترنت و سایر رسانه‌های جدید. هر کتابخانه‌ای که امکانات مالی دارد می‌تواند تقریباً به تمام اطلاعات جهانی دست یابد. در همین لحظه این اطلاعات برای تعدادی از مردم در خانه‌هایشان نیز دسترس پذیر شده است و این زیاد مشکل نیست که پیش‌بینی شود مردم بیشتر و بیشتر خواهان اطلاعات از طریق مانیتورهای خانگی باشند به جای اینکه آن را از کتابخانه بدست بیاورند. اگر توسعه به مرحله‌ای رسیده که ما با یک رایانه صحبت می‌کنیم که ما را می‌فهمد و به ما جواب می‌دهد پس یک انقلاب صنعتی جدید اتفاق افتاده است.

وظیفه اولیه کتابخانه عمومی ذخیره و بازیابی اطلاعات است. اما همانطور که تکنولوژی پیشرفت می‌کند، نیاز به تدارک تمام امکانات در تمام مکانها کاهش می‌یابد و فهرست‌های کامپیوتری برای فهرست‌های برگه‌ای در همه جا جایگزین می‌شود.

نیاز بیشتری به تخصص خواهد بود. سازمانی که من در آن کار می‌کنم، پروبیلو^{۱۶}، خدمتگذار شبکه جهانی^{۱۷} خویش را دارد یعنی شبکه هلند. ما آرزو داریم که تهیه کننده اصلی اطلاعات برای جامعه خویش باشیم، نه بخاطر رقابت با تجارت بلکه به عنوان مکمل آن. ما قصد داریم اطلاعاتی که توسط مؤسسات تجاری تهیه نمی‌شود ولی برای ابقای دموکراسی با عملکرد خوب لازم است را فراهم آوریم. همچنین ما قصد داریم خدماتی برای کتابخانه‌های عمومی توسط ایجاد شهرهای دیجیتالی^{۱۸} که سرانجام به استانهای دیجیتالی منجر می‌شود تولید کنیم.

در دراز مدت، این گسترش‌ها نتایج بزرگی برای کتابخانه عمومی به عنوان نقطه ملاقات در پی خواهد داشت. دیگر در بسیاری موارد مشتریان کتابخانه مجبور نیستند شخصاً به کتابخانه بروند. این مسئله بدون شک منجر به تغییراتی در این

مؤسسه خواهد شد.

اما وظیفه‌ای اضافه، حتی برای کوتاه مدت، پیش روی کتابخانه عمومی قرار دارد. کتابخانه عمومی می‌تواند به انسجام و یکپارچگی رسانه‌های جدید در جامعه کمک کند. کتابخانه عمومی بدلیل سازمان وسیع و گسترده بویژه برای کمک به جلوگیری از رشد نسل جدید بیسوادان دیجیتال مناسب است.

امکانات باید برای هر شخصی دسترس پذیر باشد حتی تا کم‌سوادها و محرومین نیز می‌توانند با امکاناتی که توسط اینترنت ارائه می‌شود و با وسایل ماشینی پیشرفته دیگر آشنا شوند. در این موقعیت همچنان در سطح اقتصادی، فرصت بزرگی برای کتابخانه عمومی خواهد بود تا مفید بودن خود را به جامعه اثبات کند. نظامهای ماشینی پیشرفته نه تنها برای بازیابی اطلاعات فرصتهای جدیدی را فراهم می‌آورند، بلکه برای ارائه وظایف جدید در زمینه اطلاعات عمومی (مانند ارتباط وظیفه اطلاعاتی با وظیفه آموزشی) نیز فرصتهایی فراهم می‌آورند. البته این گونه توسعه‌ها مخاطرات زیادی دارد. اگر کتابداری نتواند نقش خویش را در بخش اطلاعات عمومی بعهدہ گیرد، دیگران این کار را می‌کنند.

رقابت زیادی از طرف سازمانهای تجاری و سایر سازمانهای اجتماعی وجود دارد. در این زمینه حتی مقامات نیز اغلب دچار تردید می‌شوند که استفاده کاملی از امکانات کتابخانه عمومی ببرند.

د. عملکرد تفریحی

آخرین وظیفه، عمل بعنوان مرکز سرگرمی و تفریح است این مورد پر استفاده‌ترین، گسترده‌ترین و عملکردی محسوس است. در ضمن وظیفه‌ای ضروری است و دسترس پذیری بیشتر را افزایش می‌دهد. استفاده تفریحی از کتابها و سایر رسانه‌ها، نمی‌تواند جدای از نقش اطلاعاتی، فرهنگی و آموزشی آنها دیده شود.

من فکر می‌کنم وظیفه تفریحی کتابخانه عمومی به شکل کمک‌های دولتی فعلی بیشتر و بیشتر تحت فشار قرار خواهد گرفت. از دید اقتصادی، جایی که هر کالایی ارزش خود را داراست، این مسئله بیشتر و بیشتر غیرعقلانی جلوه می‌کند برای مثال اینکه چرا امانت دادن رمانهای محلی باید آزاد باشد. بنابراین مهم است که کتابخانه عمومی خدماتش را در بسته‌ای بهم پیوسته ارائه کند. کتابخانه عمومی نباید در افزایش امانت رسانه‌های تفریحی یک بعدی عمل کند، ولی باید عملکرد فرهنگی بویژه آموزشی خویش را برانگیزد. موانع تجارت کتاب بزودی کم‌رنگ می‌شوند، گسترش رسانه‌های جدید اختلافات بین نشر، فروش و امانت دادن کتابها را کاهش می‌دهد.

برای یک کتابخانه عمومی اقدام به تهیه دیسکهای فشرده نسبتاً ارزان تمام می‌شود و بزودی تهیه سایر انتشارات الکترونیکی دسترس پذیر خواهد شد.

چرا چنین تقسیمی بین امانت و فروش مطرح است؟ مفهوم خانه فرهنگ چنانچه در فوق شرح داده شد فرصتهایی را فراهم می‌کند و چنین فرصتهایی باید به طور جدی در نظر گرفته شود.

۷. اطلاعات تجاری

تا به حال فقط درباره کتابخانه عمومی و وظایف آن بحث شد. اما موضوع این مقاله بیاناتی درباره ارائه خدمات مستقیم به دنیای تجارت را تقاضا می‌کند. شرکتها و مؤسسات نیاز وافر به اطلاعات دارند. بنابراین شرکتهای بزرگتر اغلب کتابخانه‌های مربوط به خود دارند. بیشتر شرکتهای تجاری کوچکتر کتابخانه ندارند. آنها معمولاً برای کسب اطلاعات به سازمانهای شعب خود یا شبکه‌های خودی متوسل می‌شوند. کتابخانه‌های عمومی بندرت برای چنین مقاصدی مورد استفاده قرار می‌گیرند (کشوری مانند ایالات متحده امریکا در این مورد استثناست). کتابخانه‌های بزرگتر و کتابخانه‌های

تخصصی مؤسسات در این مواقع باید شانس خود را امتحان کنند.

سازمانی که من در آن اشتغال دارم، برای سه سال گذشته در طرحی تحت عنوان BBI کار کرده است که هدف آن ارائه خدمات کتابخانه‌ای برطبق نظر مشتری کتابخانه به شرکتها و مؤسسات است. روشهای بازاریابی جدید برای فروش محصولات سنتی کتابخانه بکار گرفته شده است.

مثالهایی از خدمات ما عبارتند از: نظام ماشینی خاص خودمان، با کارکنان یا بدون کارکنان برای اجراء تجدید سازمان مجموعه‌های کتابخانه، فراهم‌آوری رسانه‌ها، فراهم‌آوری اطلاعات خاص خودمان، طرحهای جستجوی کتابخانه‌ای برای کارمندان متخصص موقتی از طریق مؤسسه استخدامی خودی (که در هر حال، سازمانی به صورت سهامی خاص است با یکی از بزرگترین مؤسسات برای استخدام کارکنان موقت).

در دنیای تجارت، با تجربه‌ای که ما داشتیم، هیچ کس زیاد علاقمند به کتابخانه عمومی نیست، حداقل در نگاه اول این طور به نظر می‌آید. با وجود این اگر آنها تشخیص دهند که ما برای پول ارزش قائلیم، می‌توانند عکس‌العمل نشان داده و نیازهای موجود را پیش‌بینی کنند، سپس بازار روبه رشدی برای محصولات ما آشکار می‌گردد. با کاری شبیه به این و برداشتی نظام‌گونه ثابت می‌شود که می‌توان شروع به خدمات حرفه‌ای کرد. بدین ترتیب کار کتابخانه می‌تواند مستقیماً به توسعه اقتصادی کمک کند.

با توجه به جستجو برای شکافهای موجود در بازار، ما موقعیتی را در دنیای تبلیغات و پخش (سخن پراکنی) در هلند بنیاد نهادیم. ما سؤالاتی را که در برنامه‌های مسابقه پرسیده می‌شود را مورد رسیدگی قرار می‌دهیم و به طور منظم برنامه اخبار تلویزیون در سطح ملی را با اطلاعات پیش زمینه تجهیز می‌کنیم.

۸. کتابخانه‌ای برای فردا یا آینده کتابخانه عمومی

از تمام این موارد چه نتیجه‌ای باید گرفت؟ این مسئله شاید روشن باشد که کتابخانه عمومی به عقیده من دارای آینده‌ای است ولی باید تغییراتی داشته باشد. ما نباید از خود راضی و خودمحور باقی بمانیم. یا در ریشه‌های کار کتابخانه تأثیر بگذاریم.

یا به عبارتی اگر بخواهیم از اصطلاحات جدید اقتصادی استفاده کنیم آنگاه کتابخانه عمومی باید از حالت محصول محوری به یک سازمان بازار محوری تغییر کند. ما باید نسبت به گسترش‌های نوین، بیشتر عکس‌العمل نشان دهیم که مستلزم حذف روشهای موجود و رفتن به دنبال اسباب‌بازیهای جدید نیست.

خیر، بایستی انعکاسی عمیق در مورد امکانات و تأثیر گسترش‌های نوین به منظور ایجاد چشم اندازهای جدید برای

شعبات ما وجود داشته باشد.

پس، کتابخانه آینده ممکن است مکانی برای ملاقات باقی بماند، با ارائه گسترده خدمات و محصولات تجاری، تفریحی، فرهنگی و اجتماعی. مؤسسه‌ای که ارتباط نزدیک و یا حداقل همکاری نزدیکی با امکانات آموزشی در مناطق روستایی دارد و در جوامع بزرگتر، مؤسسه‌ای که به یک خانه فرهنگ با روش جدید توسعه یافته است و در شهرهای بزرگ شکل کامل کتابخانه‌های مجهز را دارد که تمام انواع خدمات را همراه با تلفنهای عمومی شبکه اینترنت واقع در هر شاخه کتابخانه ارائه می‌کند.

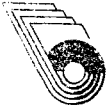
کتابخانه‌ای عمومی که می‌توان روز یا شب با کابل به آن رسید، جایی که هر کسی می‌تواند در فهرست کتابخانه جستجو کند، کتاب سفارش بدهد، اطلاعات گردآوری کند و به مسائلی شبیه به این موارد بپردازد.

گسترش‌های نوینی چون پرداخت در هر نظر، انتشارات براساس تقاضا و غیره بویژه بر عملکرد تفریحی کتابخانه عمومی نفوذ خواهد کرد.

توسعه و گسترش کتابخانه بستگی دارد به راهی که خود کتابخانه‌ها می‌روند و آرزویی که برای توسعه دارند. کتابخانه عمومی نقش مهمی را برای دفاع از جامعه در مقابل فشار بیش از حد تجاری برعهده دارد.

کتابخانه عمومی آینده‌ای دارد، بویژه اگر در متن توسعه اقتصادی دیده شود! یک کتابخانه عمومی خوب در جامعه به عنوان وسیله‌ای اساسی است که می‌خواهد شانس مساوی برای تمام اعضایش فراهم آورد.

من این مقاله را با این سؤال که کتابخانه عمومی چقدر مهم است، شروع کردم. مایلیم آن را با همان سؤال به پایان برسانم. آیا واقعاً ما همانقدر که فکر می‌کنیم مهم هستیم؟ جواب من این است که ما بالقوه مهم هستیم، اما برای تحقق این مسئله باید بشدت کار کنیم. امکانات به صورت اتوماتیک به سراغ ما نمی‌آیند. در حال حاضر، ما از خطر درگیری فرار

یادداشتها

می‌کنیم.

1. Public libraries and economic development
2. Dick sceepstra

۳. عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی
۴. چکیده توسط مترجم تهیه شده است.

5. Cleveland , ohio
6. Buckingham shire
7. Amsterdam
8. Soweto
9. Alexandra
10. Johannesburg
11. Oceanview

۱۲. مقصود لحاظ درجه‌بندی برای کتابخانه‌های عمومی و ارائه خدمات توسط آنهاست. در ایران این درجه‌بندی توسط دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور رعایت شده است. م

13. Holy cows م ضرب‌المثل محلی است.
14. Kulturhas
15. Shop in the shop
16. Pro Biblio
17. Webserver
18. Digital cities
19. Digital illiterates

فردی که قادر به استفاده از دستگاههای مدرن
رقمی نیست. م

این سوالات بایستی عمیقاً مورد توجه قرار گیرند. شاید این وظیفه ایفلا باشد برای مثال کمیته دائمی کتابخانه‌های عمومی که به عامه مردم خدمت می‌کنند. آیا ما می‌خواهیم برنامه فعلی را ادامه داده و نابود شویم؟ یا اگر با واژه‌های اقتصادی نتیجه‌گیری کنیم: مدیریت نوین باید به ساختن آینده خویش علاقمند باشد.

الکمار، ۴ آوریل ۱۹۹۶

